

PREPORUKA BROJ 143.

O RADNIČKIM PREDSTAVNICIMA 1971.

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvaio Administrativni savjet Međunarodnog biroa rada i koja se sastala na svom 56-om zasjedanju 02. juna 1971. godine

pošto je usvojila Konvenciju o radničkim predstavnicima 1971. godine i
pošto je odlučila da usvoji izvjesne prijedloge u pogledu zaštite i olakšica koje se pružaju radničkim predstavnicima u preduzeću, što je peta tačka dnevnog reda zasjedanja, i
pošto je riješila da ovi prijedlozi uzmu oblik preporuke,
usvaja, ovog 23. juna 1971. godine sljedeću preporuku, koja će biti nazvana Preporuka o radničkim predstavnicima, 1971. godine:

I. METODI PRIMJENE

1. Primjena odredaba ove preporuke može se obezbijediti putem nacionalnih zakona ili propisa ili kolektivnih sporazuma ili na bilo koji drugi način saglasan nacionalnoj praksi.

II. OPĆE ODREDBE

2. Za svrhe ove preporuke termin „radnički predstavnici“ označava lica koja su priznata kao takva na osnovu nacionalnog zakona ili prakse, bez obzira da li su:

a) sindikalni predstavnici, naime, predstavnici koje su naimenovali ili izabrali sindikati ili članovi sindikata; ili

b) izabrani predstavnici, naime, predstavnici koje su slobodno izabrali radnici preduzeća u saglasnosti sa odredbama nacionalnih zakona ili propisa ili kolektivnih sporazuma i čije funkcije ne obuhvataju aktivnosti, koje su priznate kao isključivi prerogativ sindikata u dotičnoj zemlji.

3. Nacionalnim zakonodavstvom ili propisima, kolektivnim sporazumima, arbitražnim odlukama ili sudskim presudama može se odrediti tip ili tipovi radničkih predstavnika koji treba da imaju pravo na zaštitu i olakšice predviđene u ovoj preporuci.

4. Kada u istom preduzeću postoje i sindikalni predstavnici i izabrani predstavnici, treba poduzeti odgovarajuće mjere, gdje god je to potrebno, da se obezbijedi da se postojanje izabranih predstavnika ne koristi za podiranje pozicije dotičnih sindikata ili njihovih predstavnika i dotičnih sindikata i njihovih predstavnika.

III. ZAŠTITA RADNIČKIH PREDSTAVNIKA

5. Radnički predstavnici u preduzeću treba da uživaju efikasnu zaštitu od svakog postupka koji je štetan po njih, uključujući otpuštanje, bazirano na njihovom statusu ili aktivnostima u svojstvu radničkog predstavnika ili na članstvu u sindikatu ili učešću u sindikalnim aktivnostima, ukoliko postupaju u saglasnosti sa važećim zakonima ili kolektivnim sporazumima ili nekim drugim zajedničkim dogovorenim aranžmanima.

6. (1) Kada ne postoji dovoljno relevantnih zaštitnih mjera koje se primjenjuju na radnike uopće, treba poduzeti specijalne mjere da se obezbijedi efikasna zaštita radničkih predstavnika.

(2) Te mjere bi mogle da obuhvataju mjere kao što su sljedeće:

a) detaljna i precizna definicija razloga koji opravdavaju prestanak radnog odnosa radničkih predstavnika;

b) zahtijevanje konsultovanja, savjetodavnog mišljenja ili saglasnosti jednog samostalnog organa, javnog ili privatnog ili nekog zajedničkog organa, prije nego što otpuštanje radničkog predstavnika postane konačno;

c) specijalni postupak žalbe koji stoji na raspolaganju radničkim predstavnicima koji smatraju da je njihov radni odnos neopravdano prekinut, da su im uslovi zapošljavanja izmijenjeni na njihovu štetu ili da su bili izloženi nepravедnom tretmanu;

d) predviđanjem u pogledu neopravdanog prestanka radnog odnosa radničkih predstavnika, efikasnog lijeka koji, ukoliko to nije suprotno osnovnim principima zakona dotične zemlje, treba da podrazumijeva i vraćanje tih predstavnika na njihov posao, uz isplatu neisplaćenih plata i uz očuvanje njihovih stečenih prava;

e) predviđanje da poslodavac mora, u slučaju navodnog diskriminatornog otpuštanja ili nepovoljne promjene u uslovima zaposlenja radničkog predstavnika, da dokaže da je takva akcija bila opravdana;

f) priznavanje da se mora dati prioritet radničkim predstavnicima u pogledu njihovog zadržavanja u zaposlenju u slučaju smanjenja radne snage.

7. (1) Zaštita koja se pruža na osnovu stava 5. ove preporuke treba da se primjenjuje na radnike koji su kandidati ili su predloženi za kandidate putem odgovarajuće procedure koja može da postoji za izbor ili za naimenovanje radničkih predstavnika.

(2) Ista zaštita se može pružiti radnicima koji su prestali da budu radnički predstavnici.

(3) Period u toku koga tu zaštitu uživaju lica iz ovog stava može se odrediti metodama primjene iz stava (1) ove preporuke.

8. (1) Lica koja, po isteku svog mandata u svojstvu radničkih predstavnika u preduzeću u kome su bili zaposleni, i koja nastave posao u tom preduzeću treba da zadrže ili povrate sva svoja prava, uključujući i ona koja se odnose na karakter njihovog posla, platu i starješinstvo.

(2) Pitanja da li i u kojoj mjeri odredbe podparagrafa (1) ovog stava treba primjenjivati na radničke predstavnike koji su vršili svoje funkcije uglavnom van dotičnog preduzeća treba prepustiti nacionalnim zakonima ili propisima, kolektivnim sporazumima, arbitražnim odlukama ili sudskim presudama.

IV. OLAKŠICE KOJE TREBA PRUŽITI RADNIČKIM PREDSTAVNICIMA

9. (1) Radničkim predstavnicima u preduzeću treba pružiti olakšice koje mogu biti potrebne da bi im se omogućilo da izvršavaju svoje zadatke brzo i efikasno.

(2) U vezi sa ovim treba voditi računa o karakteristikama sistema profesionalnih odnosa zemlje i potrebama, veličini i mogućnostima dotičnog preduzeća.

(3) Davanje takvih olakšica ne treba da umanjuje efikasno poslovanje dotičnog preduzeća.

10. (1) Radničke predstavnike u preduzeću treba osloboditi od rada, bez gubitaka plate ili socijalnih i drugih davanja, radi obavljanja njihovih predstavničkih funkcija u preduzeću.

(2) U odsustvu odgovarajućih odredaba, od radničkog predstavnika se može zahtijevati da traži dozvolu od svog neposrednog pretpostavljenog ili nekog drugog odgovarajućeg predstavnika uprave određenog za ovu svrhu prije nego što bude htio da odsustvuje s posla, s tim što takvu dozvolu ne treba bez razloga uskratiti.

(3) Mogu se postaviti razumne granice za količinu vremena odsustvovanja s posla koje se daje radničkim predstavnicima na osnovu podparagrafa (1) ovog paragrafa.

11. (1) Da bi im se omogućilo da efikasno obavljaju svoje funkcije, radničkim predstavnicima treba omogućiti odsustvovanje s posla koje im je potrebno da bi pohađali sindikalne sastanke, tečajeve osposobljavanja, seminare, kongrese i konferencije.

(2) Slobodno vrijeme koje se daje na osnovu podparagrafa (1) ovog paragrafa treba odobravati bez gubitka plate ili socijalnih i drugih davanja iz radnog odnosa, s tim što se podrazumijeva da pitanje ko snosi rezultirajuće troškove može da bude riješeno metodima primjene iz paragrafa 1 ove preporuke.

12. Radničkim predstavnicima u preduzeću treba dozvoliti pristup svim radnim mjestima u preduzeću, kada je taj pristup potreban da bi mogli da obavljaju svoje predstavničke funkcije.

13. Radničkim predstavnicima treba dozvoliti bez nepotrebnog odlaganja pristup upravi preduzeća i predstavnicima uprave koji su ovlašteni da donose odluke, ako je to potrebno za pravilno obavljanje njihovih funkcija.

14. U odsustvu drugih aranžmana za ubiranje sindikalne članarine, radničkim predstavnicima koje je sindikat ovlastio da to rade, treba dozvoliti da redovno ubiraju tu članarinu u prostorijama preduzeća.

15. (1) Radničkim predstavnicima koji istupaju u ime sindikata treba da bude dozvoljeno da ističu sindikalna obavještenja u prostorijama preduzeća na mjestu ili mjestima dogovorenim sa upravom i koja su lako pristupačna radnicima.

(2) Uprava treba da dozvoli radničkim predstavnicima koji istupaju u ime sindikata da raspoređuju informativne biltene, pamflete, publikacije i druga dokumenta sindikata među radnicima preduzeća.

(3) Obavještenja i dokumenti sindikata iz ovog stava treba da se odnose na normalne sindikalne aktivnosti i njihovo izlaganje i distribucija ne treba da idu na štetu redovnog funkcionisanja i urednosti preduzeća.

(4) Radničkim predstavnicima koji su izabrani predstavnici u smislu klauzule (b) paragrafa 2. ove preporuke treba pružiti slične olakšice koje su u skladu sa njihovim funkcijama.

16. Uprava treba da stavi na raspolaganje radničkim predstavnicima, pod uslovima i u obimu koji mogu biti određeni metodama primjene iz paragrafa 1. ove preporuke, one materijalne olakšice i informacije koje mogu biti potrebne za vršenje njihovih funkcija.

17. (1) Sindikalnim predstavnicima koji nisu zaposleni u preduzeću ali čiji sindikat ima članove zaposlene u njemu treba da je dozvoljen pristup tom preduzeću.

(2) Utvrđivanje uslova za taj pristup treba prepustiti metodama primjene iz paragrafa 1. i 3. ove preporuke.

Gore iznijeto je autentični tekst preporuke koju je propisano usvojila Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada na svom 56-om zasjedanju u Ženevi i zaključenom 23. juna 1971. godine.